

دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی جهرم

طرح درس

(دوره کارشناسی پرستاری)

واحد درسی

کارآموزی فارماکولوژی پرستاری

تهیه کنندگان

اساتید گروه پرستاری

محمدعلی منتصری، خانم سمیه رمضانلی

خانم سکینه رمضانلی، خانم رحیمی، خانم پورنوروز، آقای رحمانیان

با همکاری کمیته طرح درس مرکز مطالعات و توسعه آموزش علوم پزشکی

تدوین کننده: محمد علی منتصری

مهر ۱۴۰۰

دانشگاه علوم پزشکی جهرم - گروه پرستاری

تعداد واحد : ۱ واحد	نام درس : کارآموزی فارماکولوژی پرستاری
مدت زمان ارائه درس : یک ترم تحصیلی ۸/۱۸ الی ۱۰/۹/۱۴۰۰ سه شنبه و چهارشنبه ها ۷-۱۴ صبح	رشته و مقطع تحصیلی : کارشناسی پرستاری
زمان اجرا : مهرماه ۱۴۰۰	استاد/ اساتید گروه : محمدعلی منتصری، خانم سمیه رضانلی ، خانم پور نوروز ، خانم رحیمی ، خانم سکینه رضانلی ، آقای رحمانیان.
پیشنیاز : اصول و فنون پرستاری و فارماکولوژی	

هدف نهایی دوره:

در این دوره دانشجویان با اصول هفتگانه دارو درمانی (دارو ، دوز ، روش ، زمان و بیمار صحیح ، تاریخ و امضاء پزشک تجویز کننده) آشنا شده و قادر خواهند بود روش های مختلف تجویز دارو را انجام دهند . عوارض دارویی را مد نظر قرار داده و نحوه مقابله با آنها را بیان کند و واکنش های بدن نسبت به درمان دارویی را توضیح دهند. اقدامات مربوط به دارو درمانی را در پرونده بیمار ثبت نمایند و در صورت لزوم آموزش های لازم را در خصوص داروهای تجویزی به بیمار ارائه نمایند .

اهداف ویژه :

فراگیر پس از اتمام این دوره قادر خواهد بود :

- ۱- اشکال مختلف دارویی را نام ببرد .
- ۲- دوزهای مختلف یک دارو را شناسایی کند .
- ۳- با توجه به دستورات دارویی ، زمان تجویز داروها را مشخص کند .
- ۴- مفهوم دوز **Stat** و **PRN** ، نحوه ثبت آنها در کاردکس و چارت دارویی را توضیح و انجام دهد .
- ۵- اصول دارو درمانی را مرحله به مرحله توضیح و انجام دهد .
- ۶- نحوه شناسایی بیمار (تعیین هویت) را توضیح دهد.
- ۷- نام تجاری و نام ژنریک داروهای شایع را بیان کند.
- ۸- طریقه تناسب بستن و تبدیل واحدهای مختلف به یکدیگر (محاسبه مقدار دارو) را برای انواع داروها شرح و انجام دهد .
- ۹- اهمیت نگهداری پوکه ، ویال دارو ، پوشش داروها و پوشش سرنگ ها در هنگام دارو درمانی را توضیح دهد .
- ۱۰- شرایط خاص نگهداری داروها در دمای اتاق و در یخچال را توضیح دهد .
- ۱۱- نحوه رعایت اصول استریلیتی در هنگام تجویز دارو را شرح و انجام دهد .
- ۱۲- نحوه جلوگیری از اشتباهات دارویی را شرح داده و در صورت بروز اشتباهات دارویی راهکارهای مناسب را ارائه دهد.

- ۱۴- نحوه ثبت داروها (دستورات دارویی پزشک) بر روی کاردکس ، کارت دارویی ، برگه ثبت دارویی و گزارش پرستاری را شرح و انجام دهد.
- ۱۵- دوز داروهای خوراکی را محاسبه کند.
- ۱۶- روش های مختلف تجویز داروهای خوراکی را توضیح و انجام دهد.
- ۱۷- علت تجویز و یا عدم تجویز دارویی خاص را با غذا و یا غذا های خاص توضیح دهند .
- ۱۸- داروهایی که بصورت زیر زبانی تجویز می شوند را تشخیص و نحوه تجویز آنها را شرح دهد .
- ۱۹- دوز داروهای تزریقی را محاسبه کند .
- ۲۰- اشکال مختلف داروهای تزریقی (آمپول ، ویال ، سرنگ های از قبل آماده شده و .....) را تشخیص دهد .
- ۲۱- اصول تزریق عضلانی را بیان و انجام کند.
- ۲۲- اصول تزریق وریدی را توضیح و انجام دهد.
- ۲۳- اصول تزریق داروهای زیر جلدی (داروی انسولین و هپارین) را شرح و انجام دهد .
- ۲۴- طرز محاسبه انسولین را توضیح دهد.
- ۲۵- فرق انسولین **Regular** و **NPH** را توضیح دهد.
- ۲۶- نحوه کشیدن همزمان دو نمونه انسولین را بیان و انجام کند.
- ۲۷- نحوه آماده سازی و بکارگیری هپارین لاک را توضیح و انجام دهد .
- ۲۸- نحوه تجویز داروهای مختلف را شناسایی کند .
- ۲۹- دارویی هایی که باعث تداخل دارویی می شوند (تضعیف اثر ، تقویت اثر ، حساسیت ، توقف اثر و ....) را تشخیص دهد.
- ۳۰- نحوه آماده سازی و تجویز داروهای مخدر و داروهای خاص را شرح و انجام دهد .
- ۳۱- نحوه تنظیم سرم بیماری که حاوی دارو می باشد را بیان کند .
- ۳۲- طرز استفاده از اسپری ها و نبولایزر را توضیح و انجام دهد .
- ۳۳- طرز استفاده از پمادها را توضیح و انجام دهد .
- ۳۴- طرز استفاده از قطره ها (قطره های چشمی ، گوش و بینی) را توضیح و انجام دهد .
- ۳۵- طرز استفاده از شیاف ها را توضیح و انجام دهد .
- ۳۶- اصول آموزش به بیمار و نیروهای کمکی در رابطه با نحوه تجویز ، مصرف و عوارض دارویی توضیح و انجام دهد .
- ۳۷- راه های مختلف بررسی واکنش بیمار به دارو را (عدم مصرف دارو ، مصرف بیش از حد دارو ، عوارض دارویی و علائم بهبودی) شرح دهد .

روش و استراتژیهای تدریس :

- تدریس این واحد درسی به روش نمایش عملی پروسیجرها و ایجاد شرایط تمرین برای دانشجویان - بحث گروهی - پرسش و پاسخ - ارائه کنفرانس و یا مقاله خواهد بود.

محل آموزش :

بخش های داخلی و جراحی بیمارستان های پیمانیه و استاد مطهری و داروخانه مدل دانشکده پرستاری

منابع درسی :

1- Kozier, B; Erb G. (2003). Fundamentals of Nursing. Concepts, process and practice. 7th ed. New York: Prentice Hall.

۱- اصول پرستاری تیلور ترجمه افسانه افتخاری منش (اعضای هیئت علمی دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی . چاپ اول / ۱۳۸۷ . انتشارات بشری .

۲- بانک اطلاعات داروهای ژنریک ، ترجمه و تالیف دکتر کامران قمری ، چاپ چهارم سال ۱۳۸۶ . انتشارات برای فردا .

۳- تمرین و تفکر انتقادی در کارآموزی مهارت های بالینی پرستاری ، محمد علی منتصری ، مرضیه کارگر جهرمی ، شهره جواد پور ، دکتر محمد حسین مدبر ، چاپ اول : انتشارات بشری ، ۱۳۹۵ .

منابع الکترونیکی :

۱- نرم افزار داروهای ژنریک ایران

۲- پورتال مرکز مهارت‌های بالینی دانشکده پرستاری جهرم و لینک کارآموزی فارما (لینک زیر)

<http://fnm.jums.ac.ir//page-balini/fa/15/descList-download/36555-G1927>

۳- پورتال معاونت غذا و داروی دانشگاه علوم پزشکی جهرم (لینک زیر)

http://jums.ac.ir/Index.aspx?page_=download&order=list&lang=1&sub=7&tempname=MoavenatFDO&PageIdF=1555&PageId=32718&isPopUp=False&methodName=findparent

تکالیف دانشجوی و نمره ارزشیابی:

۱- هر دانشجو موظف است کاردکس های دارویی را در بخش مربوطه ارائه نماید	٪۱۵
۲- کوئیز (تمرینات و تکالیف فصل ششم داروها)	٪۲۰
۳- شرکت در آزمون کتبی و آسکی	٪۴۰
۴- تکمیل log Bock	٪۵
۵- نمره فرم ارزشیابی تخصصی (فعالیت در بخش)	٪۱۰
۶- نمره فرم ارزشیابی عمومی	٪۱۰
جمع:	۱۰۰

مقررات :

حد نمره قبولی : ۱۲

- نمره حدنصاب قبولی بر اساس آیین نامه کل دانشکده پرستاری و پیراپزشکی می باشد.

دانشگاه علوم پزشکی جهرم - دانشکده پرستاری و پیراپزشکی

فرم ارزیابی کارآموزی فارماکولوژی پرستاری در بخش های داخلی و جراحی دانشجویان کارشناسی پرستاری

نام و نام خانوادگی :	محل کارآموزی:
شماره دانشجویی :	مدت کارآموزی :
تاریخ شروع و پایان کارآموزی:	تعداد روزهای غیبت: موجه..... غیر موجه ..... جبران شده ..... روز
ساعت کارآموزی:	نمره ارزیابی:

این فرم به منظور ارزشیابی فعالیتهای بالینی دانشجویان طی یک ترم در بخش های داخلی و جراحی تنظیم گردیده است.

بخش اول: مربوط به صفات عمومی دانشجویان و **بخش دوم** در ارتباط با اهداف آموزشی در بخش های مربوطه می باشد که میزان دستیابی دانشجویان به اهداف فوق براساس امتیازات تعیین شده قابل محاسبه و ارزیابی است.

مقررات مربوط به نحوه فعالیت دانشجو در محیط کارآموزی:

- ۱- حضور منظم در محیط کارآموزی الزامی است و غیبت مجاز نمی باشد.
- ۲- در صورت غیبت غیرموجه (حتی یک روز) نمره صفر منظور خواهد شد.
- ۳- حداکثر غیبت موجه دانشجو از محیط کارآموزی به ازای هر واحد یک روز می باشد و دانشجو ملزم به جبران آن است.
- ۴- غیبت به علت بستری شدن در بیمارستان، زایمان، فوت اقوام درجه یک، حج تمتع، ازدواج با ارائه فتوایی سند ازدواج و بیماری موجه شناخته می شود.

تکالیف دانشجو و نمره ارزشیابی:

- ۱- هر دانشجو موظف است داروهای دو کاردکس را در بخش مربوطه بررسی و ارائه نماید ۱۵٪
  - ۲- کوئیز (تمرینات و تکالیف فصل ششم داروها) ۲۰٪
  - ۳- شرکت در آزمون کتبی و آسکی ۴۰٪
  - ۴- تکمیل log Book ۵٪
  - ۵- نمره فرم ارزشیابی تخصصی (فعالیت در بخش) ۱۰٪
  - ۶- نمره فرم ارزشیابی عمومی ۱۰٪
- جمع: ۱۰۰

امضاء دانشجو:

امضاء مربی :

صفات عمومی

ردیف	شرح صفات	ردیف	شرح صفات	ردیف
۱	وقت شناسی الف: همیشه به موقع در محل کارآموزی حاضر می شود. ب: اغلب به موقع در محل کارآموزی حاضر می شود. ج: گاهی به موقع در محل کارآموزی حاضر می شود. د: بندرت در محل کارآموزی به موقع حاضر می شود.	۵	نظم و ترتیب در کارها الف: کارها را همیشه با برنامه ریزی صحیح و اغلب بدون سرپرستی انجام می دهد. ب: با سرپرستی کارها را با برنامه ریزی صحیح انجام می دهد. ج: کارها را بدون برنامه ریزی به اتمام می رساند. د: برنامه ریزی ندارد و کارش را ناتمام می گذارد.	۱
۲	وضعیت ظاهر الف: همیشه با یونیفورم و پوشش اسلامی مناسب می باشد. ب: گاهی با یونیفورم نامناسب ولی با پوشش اسلامی مناسب می باشد. ج: اغلب با یونیفورم نامناسب ولی پوشش اسلامی مناسب می باشد. د: به ندرت با یونیفورم و پوشش اسلامی مناسب می باشد.	۶	احساس مسئولیت الف: همیشه وظایف محوله را به طور کامل انجام می دهد. ب: اکثراً وظایف محوله را به طور کامل انجام می دهد و با تذکر وظایف باقیمانده را نیز به اتمام می رساند. (۲ مورد تذکر) ج: در قبال اغلب وظایف محوله احساس مسئولیت نداشته و با تذکر به صورت ناقص انجام می دهد. د: در قبال اکثر وظایف محوله احساس مسئولیت نداشته و به تذکرات توجه نمی کند.	۲
۳	اعتماد به نفس الف: همیشه با اعتماد به نفس داوطلب انجام دستورات عمل های جدید است. ب: اغلب بدون اضطراب دستورات عمل های جدید را به انجام می رساند. ج: در انجام دستورات عمل های جدید مضطرب به نظر می رسد. د: در انجام همه امور مضطرب می باشد.	۷	نحوه همکاری الف: با دیگران به خوبی کار می کند و داوطلب کمک، به دیگران می باشد. ب: در صورت تقاضا با بی میلی با دیگران همکاری می نماید. ج: اغلب تقاضای همکاری با دیگران را نمی پذیرد. د: در صورت کار با دیگران همیشه مشکل ساز می باشد.	۳
۴	علاقه به کار الف: کارهای محوله را با علاقه انجام داده و مشتاق یادگیری کارهای جدید است. ب: کارهای محوله را به خوبی انجام داده ولی علاقه مند به یادگیری کارهای جدید نیست. ج: کارهای محوله را با تذکر و از روی اجبار انجام می دهد. د: نسبت به انجام کارها در این بخش بی علاقه بوده و کارهای محوله را انجام نمی دهد.	۸	قدرت ابتکار و پیش بینی الف: در پیش بینی و حل مشکل از فکر خود استفاده می نماید. ب: اغلب اوقات قادر به پیش بینی و حل مشکل می باشد. ج: به ندرت قادر به پیش بینی و حل مشکل می باشد. د: اصولاً قادر به پیش بینی و حل مشکل نمی باشد.	۴

<p>۹ صرفه جویی و مراقبت از وسایل</p> <p>الف: همیشه به طور صحیح از وسایل استفاده نموده و پس از استفاده در محل مناسب قرار می دهد.</p> <p>ب: اغلب به طور صحیح از وسایل استفاده نموده و پس از استفاده در محل مناسب قرار می دهد. (۲ مورد تذکر)</p> <p>ج: گاهی با بی توجهی اسراف نموده و باعث خراب شدن وسایل می شود. (۲ مورد تذکر)</p> <p>د: اکثراً با بی توجهی اسراف نموده و باعث خراب شدن وسایل می گردد. (۳ مورد و بیشتر)</p>	<p>۱۳</p>	<p>نحوه گزارش</p> <p>الف: گزارش مراقبت های پرستاری را دقیقاً می نویسد و شفاً بی مان می کند.</p> <p>ب: اغلب اوقات علائم و تغییرات مهم را گزارش می دهد.</p> <p>ج: بندرت علائم و تغییرات مهم را گزارش می دهد.</p> <p>د: علائم و تغییرات مهم را گزارش نمی کند.</p>
<p>۱۰ رعایت اصول بهداشتی و ایمنی</p> <p>الف: همیشه اصول ایمنی را رعایت می کند (بالا بودن نرده تخت بیمار، کنترل عفونت)</p> <p>ب: اغلب اصول بهداشتی و ایمنی را رعایت می کند. (۲ مورد تذکر)</p> <p>ج: گاهی اصول بهداشتی و ایمنی را رعایت می کند. (۳مورد تذکر)</p> <p>د: به اصول ایمنی و بهداشتی بی توجه است.</p>	<p>۱۴</p>	<p>شرکت در کنفرانس، راند</p> <p>الف: همیشه فعالانه در فعالیت های گروهی شرکت می کند.</p> <p>ب: اغلب در فعالیت های گروهی فعال است.</p> <p>ج: بندرت در فعالیت های گروهی شرکت می کند.</p> <p>د: هیچ گاه در فعالیت های گروهی شرکت نمی کند.</p>
<p>۱۱ قدرت یادگیری</p> <p>الف: با یک مرتبه توضیح به خوبی قادر به درک موضوع است.</p> <p>ب: موضوع حداقل ۲ بار بایستی تکرار شود تا درک نماید.</p> <p>ج: موضوع باید چندین بار تکرار گردد تا درک کند.</p> <p>د: بعد از چندین بار تکرار نیز موضوع را درک نمی کند.</p>	<p>۱۵</p>	<p>تصمیم متناسب در انتخاب اولویت ها</p> <p>الف: همیشه با در نظر گرفتن اولویت وظایفش را انجام می دهد.</p> <p>ب: اغلب با در نظر گرفتن اولویت وظایفش را انجام می دهد.</p> <p>ج: بندرت به طور صحیح اولویت ها را مشخص می نماید.</p> <p>د: قادر به انتخاب اولویت ها و اتخاذ تصمیم مناسب نمی باشد.</p>
<p>۱۲ انتقاد پذیری</p> <p>الف: انتقادی را که به او می شود قبول نموده و در رفع اشتباه خود کوشش می کند.</p> <p>ب: انتقاد را قبول نموده ولی سعی برای از بین بردن عامل انتقادی نمی کند.</p> <p>ج: با اعتراض انتقادی را که به او می شود قبول می نماید و سعی در از بین بردن عامل انتقادی نمی کند.</p> <p>د: به هیچ وجه حاضر به قبول اشکال خود نمی باشد.</p>	<p>۱۶</p>	<p>سرعت عمل</p> <p>الف: همیشه کارها را در زمان مناسب و به طور صحیح انجام می دهد.</p> <p>ب: اکثراً کارها را کند ولی به طور صحیح انجام می دهد.</p> <p>ج: کارها را در زمان مناسب ولی با تکنیک غلط انجام می دهد.</p> <p>د: کارها را کند و با تکنیک غلط انجام می دهد.</p>

صفات عمومی:

در این قسمت صفات مورد نظر در چهار سطح شرح داده شده است و به طریق زیر امتیاز بندی می گردد:

الف: ۱ نمره   ب: ۰/۵ نمره   ج: ۰/۲۵ نمره   د: نمره صفر

ارزشیابی اختصاصی کارآموزی فارماکولوژی

مشاهده نشد --	غیر قابل قبول صفر	ضعیف ۰/۵	متوسط ۱	خوب ۱/۵	عالی ۲	اهداف رفتاری
						۱- اشکال و دوز های مختلف دارویی را شناسایی می کند .
						۳- با توجه به دستورات دارویی ، زمان تجویز داروها را مشخص می کند .
						۴- مفهوم دوز Stat و PRN ، نحوه ثبت آنها در کاردکس و چارت دارویی را توضیح می دهد .
						۵- اصول دارو درمانی را مرحله به مرحله توضیح و انجام می دهد .
						۶- بیمار صحیح را شناسایی (تعیین هویت) می کند .
						۷- با نام تجاری و نام ژنریک داروهای آشنا می باشد.
						۸- تناسب بستن و تبدیل واحدهای مختلف به یکدیگر (محاسبه مقدار دارو) را برای انواع داروها انجام میدهد .
						۹- اهمیت نگهداری پوکه ، ویال دارو ، پوشش داروها و پوشش سرنگ ها در هنگام دارو درمانی را توضیح می دهد .
						۱۰- شرایط خاص نگهداری داروها در دمای اتاق و در یخچال را توضیح می دهد .
						۱۱- اصول استریلیتی در هنگام تجویز داروها را رعایت می کند .
						۱۲- نحوه جلوگیری از اشتباهات دارویی را شرح داده و در صورت بروز اشتباهات دارویی راهکارهای مناسب را ارائه می دهد.
						۱۳- نحوه ثبت داروها (دستورات دارویی پزشک) بر روی کاردکس ، کارت دارویی ، برگه ثبت دارویی و گزارش پرستاری را شرح و انجام می دهد.
						۱۴- روش های مختلف تجویز داروهای خوراکی را توضیح و بنحو صحیح انجام می دهد.
						۱۵- داروهایی که بصورت زیر زبانی تجویز می شوند را تشخیص و نحوه تجویز آنها را شرح می دهد .
						۱۶- تزریق عضلانی را بنحو صحیح انجام می دهد .
						۱۷- اصول تزریق وریدی را بنحو صحیح انجام می دهد.
						۱۸- اصول تزریق داروهای زیر جلدی (داروی انسولین و هیپارین) را بنحو صحیح انجام می دهد .
						۱۹- نحوه کشیدن همزمان دو نمونه انسولین را بنحو صحیح انجام می دهد.
						۲۰- نحوه آماده سازی و بکارگیری هیپارین لاک را بنحو صحیح انجام می دهد .
						۲۱- دارویی هایی که باعث تداخل دارویی می شوند (تضعیف اثر ، تقویت

					اثر ، حساسیت ، توقف اثر و ....) را تشخیص می دهد.
					۲۲- نحوه آماده سازی و تجویز داروهای مخدر و داروهای خاص را شرح و بنحو صحیح انجام می دهد .
					۲۳- نحوه تنظیم سرم بیماری که حاوی دارو می باشد را بیان می کند .
					۲۴- اصول استفاده از اسپری ها و نبولایزر را بنحو صحیح رعایت می کند.
					۲۵- اصول استفاده از پمادها را بنحو صحیح رعایت می کند .
					۲۶- طرز استفاده از قطره ها (قطره های چشمی ، گوش و بینی) را توضیح و انجام می دهد .
					۲۷- اصول استفاده از شیاف ها را بنحو صحیح رعایت می کند.
					۲۸- اصول آموزش به بیمار و نیروهای کمکی در رابطه با نحوه تجویز ، مصرف و عوارض دارویی توضیح و انجام می دهد .
					۲۹- راه های مختلف بررسی واکنش بیمار به دارو را (عدم مصرف دارو ، مصرف بیش از حد دارو ، عوارض دارویی و علائم بهبودی) شرح می دهد .

برنامه کوئیز (تمرینات و تکالیف فصل ششم داروها)

شماره تمرینات	تاریخ
۱-۲۴	۴۰۰/ ۸/۱۹
۲۵-۴۸	۴۰۰/ ۸/۲۵
۴۹-۷۲	۴۰۰/۸/۲۶
۷۳-۹۶	۴۰۰/۹/۲
۹۷-۱۲۰	۴۰۰/۹/۳
۱۲۱-۱۴۲	۴۰۰/۹/۹